

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

วันอาทิตย์ที่ 26 ธันวาคม 2547 ภายหลังจากเกิดแผ่นดินไหวที่มีศูนย์กลางอยู่บริเวณ เกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย วัดความสั่นสะเทือนได้ 9.0 ริกเตอร์ ทำให้เกิดรอยแยกของพื้นดิน ได้มหาสมุทรอินเดีย ซึ่งในเวลา 09.38 น. ตามเวลาประเทศไทยเกิดคลื่นยักษ์ขนาดใหญ่ (Tsunami) ชัดเข้าฝั่งในพื้นที่ 6 จังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามัน คือ ภูเก็ต กระบี่ พังงา ตรัง ระนอง และสตูล ทำให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตชาวบ้านในพื้นที่และนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ รวมทั้งสิ้น 5,246 คน และยังมีผู้สูญหายที่ยังหาไม่พบอีก 4,499 คน (กองติดตามและประเมินผลการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, มกราคม 2548) ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างรุนแรง ซึ่งคณะกรรมการด้านนโยบายการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้ประเมินผลกระทบต่อเศรษฐกิจในเบื้องต้นว่าผลเสียหายต่อเศรษฐกิจโดยรวมทั้งภาคเอกชนและภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว กล่าวคือ รายได้จากการท่องเที่ยวใน 6 จังหวัด จะทำให้ตัวเลขเศรษฐกิจลดลง 0.6% ของ GDP มวลรวมทั้งประเทศ (หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ, 29 มกราคม 2548)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ประเมินสถานการณ์เปรียบเทียบกับปีก่อน และหลังการเกิดสึนามิ ดังนี้

ก่อนเกิดสึนามิในพื้นที่ 6 จังหวัดทะเลอันดามัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมหาสมุทรอินเดียอันมีเขตน่านน้ำของประเทศไทยตั้งแต่ชายฝั่งจังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง จนถึงจังหวัดสตูล มีความยาวประมาณ 894.4 กิโลเมตร มีหมู่เกาะที่มีลักษณะเด่นเฉพาะเป็นจำนวนมาก ทะเลอันดามันจึงมีความหลากหลาย ทั้งในด้านทรัพยากรป่าชายเลนที่สมบูรณ์ที่สุดในโลก และปะการังที่สวยงามจนติดอันดับ 1 ใน 5 ของโลกจากการจัดลำดับตามความเห็นของนักดำน้ำจาก นิตยสาร Diving (กองวารสาร การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2541)

จังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามัน มีผู้มาเที่ยวและเยี่ยมชมทั้งสิ้นปีละประมาณ 9.36 ล้านคน เป็นคนไทย ร้อยละ 43 และชาวต่างประเทศ ร้อยละ 57 นำรายได้เข้าสู่ประเทศ 101,620 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 17.4 ของรายได้รวมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของทั้งประเทศ (กองวิชาการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, มกราคม 2548)

หลังเกิดสึนามิตลาดการท่องเที่ยวมีความเสียหายอย่างมากโดยจากการประมาณการในไตรมาสที่แรกของปี 2548 นักท่องเที่ยวชาวไทยจะลดลงมากกว่า ร้อยละ 50 และนักท่องเที่ยวต่างชาตินเกือบทั้งหมด จะมีการชะลอการเดินทางและขอยกเลิกโปรแกรมในการท่องเที่ยวในทะเลอันดามัน ส่วนห้องพักของโรงแรมต่างๆ ก็ถูกยกเลิกและไม่มีผู้เข้าพักมากกว่า ร้อยละ 80 โดย ททท. ได้สรุปตัวเลขความเสียหายจากการท่องเที่ยวเฉพาะวันที่ 26-31 ธันวาคม 2547 (5 วัน) มีมูลค่า 376.84 ล้านบาท แต่ถ้าเป็นผลกระทบทั้งปี 2548 นั้น ตัวเลขความเสียหายน่าจะอยู่ที่ประมาณ 78,300 ล้านบาท (กองติดตามและการประเมินผล การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, มกราคม 2548)

ผลกระทบเหล่านี้จะต้องใช้เวลาฟื้นฟูอย่างน้อย 1 ปี หรืออย่างเร็วที่สุด 6 เดือน สิ่งที่เป็นเร่งด่วน คือ การดำเนินงานด้านประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยว เผยแพร่สภาพพื้นที่และความคืบหน้าการดำเนินการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ส่วนแผนระยะยาวที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง คือ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ต่อยุทธศาสตร์ที่ดีของการท่องเที่ยวไทย พร้อมทั้งจัดการส่งเสริมการตลาดในประเทศ โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นหลัก แต่เนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่ยังมีความ เกรงกลัวและไม่แน่ใจเกี่ยวกับความปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยว อีกทั้งยังไม่มั่นใจในระบบการเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพเพียงพอและเกรงกลัวต่อโรคระบาด รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปเป็นอุปสรรคต่อแผนการฟื้นฟูการท่องเที่ยวใน 6 จังหวัดที่ประสบภัยสึนามิ เป็นอย่างยิ่ง (นิตยสาร อสท., มกราคม 2548)

ดังนั้นการศึกษาถึงทัศนคติต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย หลังเกิดสึนามิ จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการจัดการและการส่งเสริมการตลาดได้อย่างเหมาะสมรวมทั้งเป็นข้อมูลในการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดในอนาคตของภาครัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องและผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาทัศนคติต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย หลังเกิดสึนามิ ในพื้นที่ 6 จังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามัน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงทัศนคติต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย หลังสึนามิใน 6 จังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามัน
2. สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

นิยามศัพท์

ทัศนคติ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และแนวโน้มพฤติกรรม ของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวหลังเกิดสึนามิใน 6 จังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามัน

การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางเพื่อการพักผ่อนของประชาชนหรือการให้บริการของสถานประกอบการเพื่อรองรับผู้มาเยี่ยมและผู้มาท่องเที่ยวในการเดินทาง ในที่นี้หมายถึง การท่องเที่ยวในพื้นที่ 6 จังหวัดที่เกิดผลกระทบจากสึนามิ

นักท่องเที่ยว หมายถึง ประชาชนทั่วไปที่มีการเดินทางเพื่อจุดประสงค์ในการท่องเที่ยวโดยมุ่งเน้นที่จะพักผ่อนรวมถึงการใช้บริการจากสถานประกอบการสำหรับนักท่องเที่ยว

สึนามิ หมายถึง การเกิดคลื่นยักษ์ในมหาสมุทรที่มีผลมาจากการเกิดแผ่นดินไหวอย่างรุนแรง การระเบิดของภูเขาไฟ หรือการที่เปลือกโลกยุบตัวลงอย่างเฉียบพลัน ทำให้น้ำทะเลจำนวนมากไหลถอยกลับตัวขึ้นและวิ่งตามแนวโค้งเป็นวงกลมด้วยความเร็วสูง บางครั้งอาจมีความเร็วได้ถึง 750 กม./ชม. ซึ่งต่างจากคลื่นทะเลทั่วไปที่เกิดจากการพัดพาของกระแสลมที่มีความเร็วคลื่นเพียง 90 กม./ชม. ซึ่งคำว่า สึนามิ นี้ เป็นคำที่มาจากภาษาญี่ปุ่น แปลว่า คลื่นขนาดใหญ่ ซึ่งมีผู้บันทึกไว้ว่า สึนามิ เคยเกิดขึ้นครั้งแรกจากการระเบิดของภูเขาไฟ กระจะคะตัว ในปี ค.ศ. 1883 ซึ่งส่งคลื่นสึนามิ ออกไปทำลายล้างชีวิตและทรัพย์สินของผู้คนในเอเชีย ทำให้มีจำนวนผู้เสียชีวิตถึงประมาณ 36,000 คน (สึนามิ, 2548 : ระบุออนไลน์)

6 จังหวัดชายฝั่งอันดามัน หมายถึง จังหวัดที่มีพื้นที่ติดทะเลฝั่งอันดามันทางภาคใต้ของประเทศไทย ได้แก่ ระนอง พังงา ภูเก็ต ตรัง และสตูล ที่ได้รับผลกระทบจากสึนามิ